

Titel: Notes, [MTG] 125-2130

Citation: "Notes, [MTG] 125-2130", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_125-shoot-workidacc-1992_0005_125_MTG_2130.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

D (U 13/11/3V) 1

Oversigten er todimensional (efter flere tredimensionale forsøg, som det skærer mig i hjertet at maatte kassere), fordi det paradigmatiske ikke kan være heteroplant: der kan gaa en syntagmatisk forbindelseslinie fra det ene plan til det andet, men de derved etablerede paradigmatiske forbindelseslinier er altid mellem størrelser hørende til samme plan. En tilsyneladende undtagelse danner den højeste korrelation af alle: den mellem urkenematemgt og urpleremateraet, men undtagelsen er kun tilsyneladende. Denne korrelation staar over planerne, ikke imellem dem. I modsætning til glossematierne, der er heteroplant definerede er elementerne heteroplant manifesterede men homoplant definerede; smukt svarende hertil er ogsaa sammenfaldene heteroplant manifesterede men homoplant betingede - de rent homoplane sammenfald kan rimeligvis kun finde sted mellem metaglossemer, der er tilstrækkelig livskraftige til ikke at behøve at støtte sig til den heteroplane manifestation. Det følger heraf, noget overraskende, at kommutationen er en homoplan funktion. Derimod er al cernation en heteroplane funktion, idet alternerende er heteroplant etablerede som paradigme, men alternerendes korrespondens er homoplan

2

D (U 13/11/37) 2

og al ganske samme art som ikke-alternerende elementers korrespondens. Kommutationsparadigmerne er manifestationen af selektionskategorierne, og kommutationen er selvfølgelig den manifesterede selektion, soks. altsaa ikke skal opstilles særskilt. Syntagmernes normstruktur er udtømmende behandlet ved anførelse af deres kommutationsparadigmer. I den homoplane ususssyntagmatik behandles som forhen betingelserne for varianternes forekomst-, hvilket forudsætter et inventar over samtlige faktisk forekommende enheder og altsaa et studium af saavel syntaxers struktur i usus. Løvrigt kan denne funktion i sig selv være heteroplane: fx bruges i engelsk en relativt længere variant af d/ ("bad", . Det er slet ikke, da det vil kunne afledes af korrespondenserne. Homonymi og synonymi eksisterer ikke: de er i psalmebogen definerede som "heterokategorielle", men det vil jo sige at de, ligesom de tyske kasus-"synkretismer" er adskilte ved deres plads i kæden. [hs flUvktS JUUtL, At K y)

"y/æ/ i adjektivfonier (jir Terminologisk .korslag) endende paa /-<

fjfl'

AjSlu "read") end i substantivfonier ("-lad", "pad") (D.J. Outline §374) I / paradigmatiske forhold mellem enhederne som saadanne er uden ir.t

3

I) (u 13/11/37) 3

Ved idiomatik forstaar jeg den usulle udvælgelse af visse kæder af glossematier frem for andre med samme mening ("slet dulgt skadefryd" er usuelt, "elendigt gemt skadefryd" derimod ikke, skønt de dækker samme mening). Herunder ogsaa onomatopoesi: man vælger usuelt al gengive sin opfattelse af et givet fysisk fænomen (dette er den kenematiske mening) ved en vis glossemati ("kyklcelilcy") frem for andre mulige, der kunde tjene formaalet lige saa godt (fx /y'y'y:/); dette hvadenten det galder direkte onomatopoesi (lydefterligning) eller indirekte ("raalende" udtryk for bevægelse, farve, størrelse etc). Hertil svarer i udøvelsen stilistik. Dette er en heteroplane funktion, og det indbyrdes forhold mellem leddene i de ved denne etablerede paradigmer af glossematier er den traditionelle synonymik minus variantlæren og plus læren om lyd- og bogstavenheders expressive værdi. Til normens sammenfald svarer i usus betinget overlapping mellem glossematier, fx det fænomen at /hyle-/ som første led -af et

4

D (U 13/1,1/37) 4

koBipositura er en overlapping af "huld", "hylde (sb)", "hylde" (vb), "hulle", betinget af stillingen som første saramensætning. Dette, navnlig den plerexriatiske side, er raal étudi^.